

Tózsér Tamás

Az Európai Bíróság ítélete a VALE Építési Kft. ügyében*

Az EUMSZ 49. és 54. cikkéből eredő tagállami kötelezettségszegés kérdése

Hivatalos hivatkozás: C-378/10. sz. VALE-ügyben 2012. július 12-én hozott ítélet [az EBHT-ban még nem tették közzé]

Tárgyszavak: letelepedési szabadság • nemzetközi átalakulás • formaváltás • az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elve • cégbejegyzés megtagadása

Értelmezett jogszabályhelyek: EUMSZ (Európai Unió működéséről szóló szerződés) 49. és 54. cikk

1. Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések
2. Az előzetes kérdés jogi kontextusa
3. A döntés jogi érvelésének rekonstrukciója
4. A konkrét döntés és a döntés *ratio decidendi*-je
5. A jogi érvelés kritikája
6. Az eset jelentősége

1. Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

2000. szeptember 27-i okirattal létesítettek egy olasz jog szerint korlátozott felelősségű társaságot (S.r.l.), a VALE Costruzioni società a responsabilità limitata, amelyet az alapítók 2000. november 16-án jegyeztettek be a cégjegyzékbe. A római céghivatal 2006. február 13-án a társaság kérelmére „Törlés és székhelyáthelyezés” cím alatt jegyezte be a cégjegyzékbe, hogy „a társaság Magyarországra települt”. Majd ezt követően 2006. november 14-én Rómában elfogadták a VALE Építési Kft. társasági szerződését a magyar cégjegyzékbe történő bejegyzés céljából.

Az első fokon eljáró Fővárosi Bíróság mint Cégbíróság elutasította a VALE Építési Kft. 2007. január 19-én benyújtott cégbejegyzés iránti kérelmét, amelyben a Kft. jogelődjeként, a VALE Costruzioni S.r.l.-t nevezte meg. Majd a fellebbezést követően másodfokon eljáró Fővárosi Ítélet tábla helyben hagyta az elutasító végzést arra való hivatkozással, hogy az olasz jog alapján létrejött társaság a kért formában nem helyezheti át a székhelyét Magyarországra. A VALE Építési Kft. arra hivatkozva terjesztette elő a Legfelsőbb Bíróságnál az elutasító végzés hatályon kívül helyezése és a magyar cégbejegyzés iránti kérelmét, hogy a megtámadott határozat sérti az EUMSZ 49. és 54. cikkének rendelkezéseit.

A Legfelsőbb Bíróság előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése mellett döntött, és a következő kérdéseket terjesztette az Európai Unió Bírósága (továbbiakban EuB) elé:

- 1) A fogadó tagállamnak tekintettel kell-e lennie az EUMSZ 49. és 54. cikkre akkor, amikor egy másik (származási) tagállamban létrehozott társaság a székhelyét áthelyezi ebbe a fogadó tagállamba, egyidejűleg a származási tagállamban a cégjegyzékéből erre tekintettel törlik, a társaság tulajdonosai a fogadó állam joga szerint új létesítő okiratot fogadnak el, s a fogadó állam joga szerint a társaság kéri a bejegyzését a fogadó tagállam cégjegyzékébe?

2) Amennyiben az első kérdésre igen a válasz, abban az esetben úgy kell-e értelmezni az EUMSZ 49. és 54. cikket, hogy azokkal ellentétes egy olyan (fogadó) tagállami szabályozás vagy gyakorlat, amely megtagadja a valamely más (származási) tagállamban szabályszerűen létrehozott társaságtól azt, hogy a székhelyét a fogadó államba helyezze át, és annak joga szerint működjön tovább?

3) A második kérdés megválaszolását tekintve van-e annak a ténynek jelentősége, hogy a fogadó tagállam milyen alapon tagadja meg a társaságtól a cégbejegyzést, így különösen – ha a társaság a fogadó államban elfogadott létesítő okiratban jogelődként jelöli meg a származási tagállamban létesített és ott a cégnyilvántartásból törölt társaságot, és a jogelődöt a fogadó állam cégjegyzékébe mint saját jogelődjét kéri bejegyezni?

– közösségen belüli nemzetközi átalakulás esetén a fogadó állam a társaság cégbejegyzési kérelmének elbírálásakor köteles-e figyelembe venni, s ha igen, mennyiben a származási tagállamnak a székhelyáthelyezés tényét a származási tagállam cégnyilvántartásában rögzítő aktusát?

4) Jogosult-e a fogadó tagállam a Közösségen belüli nemzetközi átalakulást végrehajtó társaság fogadó tagállamban benyújtott cégbejegyzési kérelmét a fogadó tagállam társasági jogának a belföldi társaságok átalakulására vonatkozó szabályai szerint elbírálni, megkövetelve a társaságtól mindazon feltételek teljesítését (így pl. vagyonmérleg és vagyonleltár elkészítését), amit a fogadó tagállam társasági joga a belföldi átalakulásokkal szemben megfogalmaz, vagy a fogadó tagállam [az EUMSZ 49. és EUMSZ 54. cikk alapján] köteles a Közösségen belüli nemzetközi átalakulást a belföldi átalakulástól megkülönböztetni, és ha igen, mennyiben?”

2. Az előzetes kérdés jogi kontextusa

A VALE-ügy az európai társasági jognak egy mindeddig megválaszolatlan kérdéséről szól, amelyet Európa-szerte nagy érdeklődéssel követtek. A legtöbb tagállam Spanyolországot, Portugáliát és Luxemburgot leszámítva kritikus állásponton helyezkedik a határon átnyúló társasági formaváltással kapcsolatban.¹ A VA-

* Szakmai lektor: Osztoivits András.

LE-ügy nemzetközi tényállási eleme abból fakad, hogy a jogalany a származási ország jogrendszerét kívánta elhagyni. Bár az esethez logikailag legközelebb álló Sevic-ügyben a társaság jogalanyisága szintén megváltozott,² ennek ellenére nem volt alkalmazható, mivel itt egy luxemburgi és egy német társaság határokon átnyúló egyesüléséről volt szó.³ Az EuB a Sevic-ügyben megállapította, hogy a társaságokat általánosságban nem lehet belföldi vagy nemzetközi jelleg alapján eltérő bánásmódban részesíteni. Így a befogadó tagállam joga ellentétes volt a letelepedési szabadságot biztosító uniós rendelkezésekkel.

A VALE-ügyet csak röviddel előzte meg a szintén magyar vonatkozású Cartesio Bt. ügye.⁴ A Cartesio-ügyben az EuB egyértelműen elhatárolja azt az esetet, amikor a társaság a székhelyének másik tagállamba történő áthelyezésétől függetlenül, továbbra is a származási ország joga szerint kíván működni (átalakulás nélküli nemzetközi székhelyáthelyezés) attól az esettől, amikor egy adott tagállam joga szerint megalakult társaság egy másik tagállam joga szerint szabályozott formában kíván működni (nemzetközi átalakulás).⁵ Azonban az EuB csak az előbbi esettel kapcsolatban állapítja meg a tagállami szabályozás teljes szabadságát. Az EuB az 54. cikket tágran értelmezve arra a megállapításra jutott, hogy valamely társaságnak az alapítást követően az alapító állam jogszabályai⁶ szerint kell működnie.⁷ Ennek megfelelően a társaság nem helyezheti át székhelyét a letelepedési szabadságra hivatkozással egy másik tagállamba úgy, hogy közben megtartja a létrehozás szerinti honosságát.⁸ A tagállamok saját joguk alapján rendelkeznek létrehozott társaságok „élete és halála felett”.⁹ Jóval fontosabb azonban az, hogy az EuB kifejtette, hogy létrehozás szerinti tagállam nem akadályozhatja meg, hogy egy társaság egy másik tagállam joga szerinti társasági formába alakuljon át.¹⁰

Az EuB gyakorlatában mindeddig különbséget tett a társaságok befelé (Centros, Überseering, Inspire Art) és kifelé (Daily Mail) irányuló székhelyáthelyezés között.¹¹ Előbbi esetet minden alkalommal a letelepedési szabadság által védettnek nyilvánította. Utóbbi esetben pedig megfigyelhető egy restriktív tendencia, amely szerint egy nagyon szűk körben, de lehetőség van a korlátozásra.¹² Ezzel kapcsolatban Maduro főtanácsnok a (Cartesio-ügy) megállapította, hogy az esetek „nem tükrözik megfelelően az ítékezés alapjául szolgáló logikát.”¹³

A Cartesio-ügy kapcsán kérdés maradt, hogy a jogviszony másik oldalán elhelyezkedő fogadó országgal kapcsolatos jogi problémák milyen kapcsolatban vannak a letelepedési szabadsággal, továbbá, hogy hol húzódik a határvonal egy társaság nemzetközi átalakulása és (újra)alapítása között.¹⁴ Valamint, hogy mekkora lehet a szabályozási önállósága egy tagállamnak a társasági jog területén.

Mindezen kérdésekre és az eddigi gyakorlat egységesítésére az EuB számára a VALE-ügy adott lehetőséget.

3. A döntés jogi érvelésének rekonstrukciója

Az EuB előzetes kérdésként fogalmazta meg, hogy valamely társaság csak akkor élhet a letelepedési szabadságával, ha valamely tagállam jogszabályai alapján hozták létre.¹⁵ Valamely

tagállami jog alapján létrejövő társaság csak azon jog alapján létezik, amely szabályozza annak létrehozását és működését.¹⁶ Ezzel a bíróság kimondta az eset megoldásának egyik kulcsát. Vagyis, egy tagállam meghatározhatja, hogy milyen jogi kapcsolat szükséges a tagállam és a gazdasági társaság között.¹⁷

Az ítélet 34. pontja hivatkozik a letelepedési szabadság három kötelező feltétele közül az egyik legfontosabbra, a gazdasági tevékenység folytatására. Ennek bizonyítását az EuB a tagállami bíróság hatáskörébe utalja és elfogadja, hogy a VALE Kft. tevékenysége nem csak Olaszországon belülről korlátozódik. A nemzetközi átalakulás – aminek működésére és létrehozására vonatkozó szabályokat a fogadó tagállam határozza meg¹⁸ – olyan gazdasági tevékenység, amellyel kapcsolatban a tagállamoknak kötelezően figyelembe kell venniük a letelepedési szabadságának szabályait.

Az EuB világossá teszi, hogy az átalakulás jellege (belföldi, nemzetközi) alapján történő eltérő bánásmód nem igazolható az Unió másodlagos jogszabályainak hiányával. A továbbiakban kifejti, hogy a szabadságjog korlátozása csak közérdeken alapuló nyomós indokkal lehetséges (Gebhard-formula).¹⁹

- 1 Eric MESSENZEHL – Benjamin SCHWARZFISCHER: „Der EuGH macht den Weg frei für den grenzüberschreitenden Formwechsel” *Betriebs-Berater* 2012/34. 2072.
- 2 Christoph TEICHMANN: „Der grenzüberschreitende Formwechsel ist spruchreif: das Urteil des EuGH in der Rs. Vale.” *Der Betrieb* 2012/37. 2086.
- 3 C-411/03. sz., SEVIC System AG-ügyben 2005. december 13-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-10805. o.].
- 4 C-210/06. sz. Cartesio-ügyben 2008. december 16-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-9641. o.].
- 5 C-210/06. sz. Cartesio-ügy 111-113. pontok.
- 6 A jogalanyt az állammal jogi köldökzsinór köti össze. In METZINGER Péter: „A társaságok szabad letelepedése a Cartesio-ügy után: Hogyan tovább nemzetközi székhelyáthelyezés” *Európai jog* 2009/2. 9.
- 7 TEICHMANN (2. lj.) 2087.
- 8 C-210/06. sz. Cartesio-ügy 110. pont.
- 9 Póiarés Maduro főtanácsnok indítványa a C-210/06 sz. Cartesio-ügyben (2008. május 22.) 26. pont.
- 10 C-210/06. sz. Cartesio-ügy 112. pont.
- 11 Joachim HENNRICHS – Moritz PÖSCHKE – Gudrun VON DER LAAGE – Zane KLAVINA: „Die Niederlassungsfreiheit der Gesellschaften in Europa.” *Zeitschrift für Wirtschafts- und Bankrecht*. 2009/43. 2011.
- 12 OROSZ Nóra Natália: „Az Európai Bíróság ítélete a VALE Építési Kft. Ügyében” *Jogesetek Magyarázata* 2012/3. 67.
- 13 Maduro Főtanácsnok indítványa 29. pont.
- 14 Oliver MÖRSDORF – Christian JOPEN: „Anmerkungen” *Zeitschrift für Wirtschaftsrecht* 2012/29. 1398.
- 15 EUMSZ. 54. cikk.
- 16 C-378/10. sz. VALE-ügyben 2012. július 12-én hozott ítélet [az EBHT-ban még nem tették közzé] 27. pont.
- 17 C-378/10. sz. VALE-ügy 29. pont.
- 18 C-378/10. sz. VALE-ügy 43. pont.
- 19 C-55/94. sz. Gebhard-ügyben 1995. november 30-án hozott ítélet [EBHT 1995., I-4165. o.] 37. pont.

A VALE esetében ez egyértelműen hiányzik, hisz a magyar jog általános jelleggel elutasítja a nemzetközi átalakulást.

Ezek alapján az első két kérdésre az EuB azt a választ adja, hogy az EUMSZ 49. és 54. cikket úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes minden olyan tagállami szabályozás, amely a belső jog szerinti társaságok számára biztosítja az átalakulás lehetőségét, míg valamely másik tagállam joga alá tartozó társaság számára ezt nem teszi általános jelleggel lehetővé.²⁰

Az EuB a további két kérdés kapcsán kifejti, hogy másodlagos jogforrások hiányában, a nemzetközi átalakulással kapcsolatos rendelkezések a tagállami jogban keresendők.²¹ A tagállamok az eljárási autonómia keretében, az egyenértékűség elvével összhangban (garanciális védelem) maguk határozzák meg a jogaik védelmét biztosító eljárási szabályokat. Így a Magyarország által alkalmazott vagyonmérleg vagy vagyonleltár készítésére vonatkozó követelmények nem kérdőjelezhetők meg. Ugyanakkor elfogadhatatlan, hogy a magyar hatóság a tényleges érvényesülés elvét megsértve „megtagadja a származási tagállam társaságának az átalakult társaság jogelődként való feltüntetését.”²² Végül soron az EuB arra a következtetésre jut, hogy a fogadó állam jogosult a nemzetközi átalakulásokkal kapcsolatban saját belső jogának meghatározására. Ugyanakkor az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvével ellentétes a jogelődként történő feltüntetés, valamint a származási ország hatóságától származó okmányok vizsgálatának megtagadása.

4. A konkrét döntés és a döntés *ratio decidendi*e

Az EuB szerint a nemzetközi átalakulás egy társaság fogadó tagállambeli létrehozását eredményezi, ami az Unió erre vonatkozó másodlagos jogának hiányában csak azon a tagállami jogon alapul, ami annak létrehozását és működését meghatározza. A letelepedési szabadságból (EUMSZ 49. és 54. cikke) és az egyenértékűség elvének kapcsolatából következik, hogy a nemzetközi átalakulásra vonatkozó tagállami eljárási szabályok nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a hasonló határon belüli esetekre vonatkozó szabályok. Emellett a fogadó tagállam élve a szabályozási autonómiájával, előírhat rendelkezéseket gazdasági társaságok jogával kapcsolatban (pl. vagyonmérleg vagy a vagyonleltár). A tényleges érvényesülés elvének megfelelően a fogadó tagállam nem tagadhatja meg az általa előírt rendelkezések (pl. jogelőd feltüntetése, iratok vizsgálata) végrehajtását.

5. A jogi érvelés kritikája

Jogi kiindulópontként nagyon fontos annak tisztázása, hogy egy társaság, amely jogképességét „félúton elvesztette”, az EuB érvelése szerint hogyan is élhet a letelepedési szabadsággal.²³ Az olasz jog szerint lehetőség lett volna arra,²⁴ hogy VALE származási ország szerinti jogképessége – a nemzetközi átalakulás²⁵ szokásos útjának megfelelően – csak a magyar cégjegyzékbe történő felvételét követően szűnjön meg. Bay-

er és Schmidt szerint a származási ország hivatala tévedésének köszönhető a jogképességnek a „már nem, még nem helyezte”. A római céghivatal a törlést hamarabb hajtotta végre, mint ahogy a magyar cégbíróság bejegyezte volna az új Kft.-ét, amit a VALE szempontjából súlyosbított a fogadó ország hatóságának késlekedése.²⁶ A VALE jogalanyisága, még ha ténylegesen az olasz bíróság hatáskörébe tartozó kérdés, akkor is egy ténykérdés, amelyet érvként lehetett volna felhozni az eset hipotetikusnak vélt elemeivel szemben.²⁷ Azonban az ítélet csak szűkszavúan tesz róla említést.

Behme értetlenül fogadja, hogy az EuB miért hangsúlyozza egy másik államba történő letelepedés során a fogadó államban történő tényleges gazdasági tevékenység kifejtését (34. pont).²⁸ Hiszen hasonló kikötés nem vonatkozik egy másik tagországban történő társaság alapítására (Centros, Inspire Art) vagy a határon átnyúló összeolvadására. Habár Behme kritikáját nem értjük, az EuB felhasználhatta volna a 34. pontot arra is, hogy a nemzetközi átalakulás fogalmát részletesebben kifejti. Az EuB részletesebben kimondhatta volna, hogy egy gazdasági társaság létezése nem csak egy, a cégbejegyzés körüli pillanatnyi jogi kérdés, hanem folyamatosan működő jogalanyiság(ok), aminek egyik feltétele a határozatlan ideig ténylegesen végzett gazdasági tevékenység. Ennek a nemzetközi átalakulások esetében különös jelentősége van, mivel folyamatában történik a társaság jogalanyiságának megváltozása.

Ide kapcsolódik az 54. cikk „utaló szabálya”, amelynek értelmében a gazdasági társaságokkal kapcsolatban a természetes személyek letelepedési szabadságára vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.²⁹ Bármely tagállam állampolgárát megilleti a letelepedéshez való jog az Unión belül. Ez nem attól függ, hogy az uniós polgár ténylegesen abból az országból jön-e, amelynek az állampolgára, hanem többek között attól, hogy megkezdte vagy folytatja az önálló gazdasági tevékenységet.³⁰ Ezt a logikát követve az EuB a természetes személyekre

20 C-378/10. sz. VALE-ügy 41. pont.

21 C-378/10. sz. VALE-ügy 43. pont.

22 C-378/10. sz. VALE-ügy 56. pont.

23 Niilo Jääskinen Főtanácsnok indítványa C-378/10. sz. VALE-ügy (2011. december 15.) 44. és 45. pontok.

24 Ez derül ki az olasz kormány válaszából. In Niilo JÄÄSKINEN: *Zeitschrift für Wirtschaftsrecht* 2012. 465. 40. pont.

25 A VALE-ügyre inkább alkalmazandó a határokon átnyúló társasági formaváltás („Formwechsel”), amely a német szakirodalomban az esettel kapcsolatban a leggyakoribb fogalom. További egyértelmű fogalmak a „cross-border conversion” vagy a „transformation transfrontalière”.

26 Walter BAYER – Jessica SCHMIDT: „Das Vale-Urteil des EuGH: Die engültige Bestätigung des Niederlassungsfreiheit als „Formwechselfreiheit”” *Zeitschrift für Wirtschaftsrecht* 2012/31. 1485.

27 C-378/10. sz. VALE-ügy 17. pont.

28 Caspar BEHME: „Der grenzüberschreitende Formwechsel von Gesellschaften nach Cartesio und Vale” *Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht* 2012/24. 939.

29 Teichmann ezzel kapcsolatban egy kettős vizsgálati módszerről beszél. In TEICHMANN (2. lj.) 2088.

30 EUMSZ 49. cikk.

vonatkozó szabályokat analóg formában alkalmazhatta volna a VALE Kft.-re, hiszen egy tagállam állampolgársága ugyanolyan kapcsolat a tagország jogrendjével, mint a tagállam társasági joga alapján létrejövő társaság. Ez ugyanarra az eredményre vezetett volna, mint az ítélet 35. pontja.

Az EuB széles mozgásteret enged a tagállami szabályozásnak a nemzetközi átalakulások terén.³¹ Azt hangsúlyozza, hogy a fogadó ország joga az irányadó, pedig ítéletében (34. és 35. pontok) a letelepedési szabadság egyik fontos „minőségi jellemzőjét”³² – a fogadó államban határozatlan ideig ténylegesen végzett gazdasági tevékenységet – a nemzetközi átalakulás tagállami szabályozásába „csempészi”, úgy, hogy ezt – az európai jogi feltételt – a tagállami hivatalnak vagy bíróságnak kell ellenőriznie. Minden bizonnyal az EuB ezzel az „európai jogi kapocccsal” próbálja megtalálni az egyensúlyt a letelepedési szabadság és az ezzel való visszaélés („levélszekrény társaságok” alapítása)³³ között.

A Jääskinen főtanácsnok indítványból jól látható, hogy a letelepedési szabadság vonatkozik egy társaság határokon átnyúló újraalakítására.³⁴ Érvekkel nem támasztja alá, hogy ez miért lenne igaz a határon átnyúló átalakulásnál is, különös tekintettel a fentebb hipotetikusnak vélt tényállásra.³⁵ Indítványában a társasági jog dogmatikája szerint össze nem egyeztethető fogalmakat használ,³⁶ amikor az ügyet „a társaság határokon átnyúló újraalakulásának”³⁷ nevezi,³⁸ mert „jogügylet magában foglalja a székhely áthelyezését az alkalmazandó jog megváltoztatásával együtt”.³⁹ Ezt a kritikai pontot erősíti az indítvány címe is,⁴⁰ amely különösen a német szakirodalomban nehezítette az eset vizsgálatát.⁴¹

Jogdogmatikai és gyakorlati szempontból lényeges különbség van egy társaság nemzetközi átalakulása és újraalapítása között.⁴² Egy nemzetközi átalakulásnak éppen az a legnagyobb előnye, hogy az időt és költséget igénylő megszűnés majd újraalapítás helyett jóval gyorsabban következik be a jogi személy jogalanyiségének megváltozása („a jogutód már azelőtt létrejön, hogy a jogelőd elveszítené jogképességét”),⁴³ ami nagyon megkönnyíti az egy másik tagországban történő letelepedést.⁴⁴ További lényeges különbség, hogy a megszűnés, újraalapítás jelentős időt igényel, ennek során a társaság semmilyen tevékenységet nem végezhet (a jogutód csak a jogelőd megszűnését követően jön létre). Az eset kapcsán a római cég-hivatal hátrányos közreműködésének köszönhetően „csúszott össze” a két fogalom, amit az ítélet alapján tisztáztak.

Mivel „a nemzetközi átalakulás két nemzeti jog egymást követő alkalmazását követeli meg”,⁴⁵ az EuB az ítélet 51. pontjában tudatosan jutott arra a következtetésre, hogy a nemzetközi átalakulás következtében egy „fogadó tagállam joga szerinti társaság létesül”⁴⁶ (alapul, alakul, bejegyzésre kerül). Teichmann szerint a mondatban szereplő „létesül” szó az EUMSZ. 54. cikkére történő utalás,⁴⁷ amely az alapszabadság értelmezésében segít, és ezért másodlagos a korábban tárgyalt dogmatikai jelentés különbsége.⁴⁸ Emellett szól, hogy a tagállami jogalkotás is a nemzetközi átalakulás feltételeiként nagyon gyakran egy társaság bejegyzéséhez szükséges feltételeket írjon elő.⁴⁹ Így tehát egy szükségképpen kapcsolat keletkezik, amelynek a segítségével az EuB visszautasította néhány ország állítá-

sát.⁵⁰ Mindazonáltal az EuB kiemelhetné volna, hogy az európai jogban a nemzetközi átalakulást (formaváltozást), valamely tagállamban történő létesülést csak funkcionális értelemben kell vizsgálni, amely a fogadó ország szempontjából kétségtelenül egy társaság újraalapításával mutathat hasonlóságot, ami azonban a gyakorlatban nagyon lényeges különbségekhez vezet.

Az ítélet 51. pontjába foglalt és már a Cartesio-ügyben kialakított „teremtés elmélet” (Geschöpftheorie) kiterjesztését látjuk a teljes tagállami társasági jogra,⁵¹ amelynek korlátját csak az alapszabadságok képezik. Az elmélet kétségtelenül az ítéletnek egy központi eleme, és ezzel nagy szabályozási autonómiát biztosít a tagállami jognak, de nem szabad, hogy a tényleges jogszabály-értelmezés helyett, az ítéletkezési gyakorlatban elméletek kialakítása legyen az uralkodó.⁵²

A Sevic-ügy után ismét szembevető lehet, hogy az ítélet nem foglalkozik részletesebben a letelepedési szabadság korlátozása egyes eseteinek (39. pont) igazolásával.⁵³ Ez természetesen fakadhat abból a tényből, hogy a magyar jog a határon átnyúló átalakulásokat általános jelleggel elutasította. Így nem volt szükséges annak konkrétabb kifejtése. Ugyanakkor, mivel a tagállami társasági jognak egy fontos pontját képezi a hitele-

31 BEHME (28. lj.) 939.

32 NEMESSÁNYI Zoltán: „Letelepedési jog” in OSZTOVITS András (szerk.): *Az Európai Unióról és az Európai Unió Működéséről szóló szerződések magyarázata 2.* (Budapest: Complex Kiadó 2011) 1292.

33 NEMESSÁNYI (32. lj.) 1373.

34 Jääskinen Főtanácsnok indítványa (23. lj.) 69. pont.

35 Jääskinen Főtanácsnok indítványa (23. lj.) 69. pont.

36 Peter BEHRENS: „Kommt der grenzüberschreitende Formwechsel von Gesellschaften?” *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht* 2014/4. 122.

37 Az eredeti szövegben „reconstituion transfrontalière” szerepel. Németül „grenzüberschreitende Neugründung”-ként fordították.

38 Helyeslően vö. OROSZ (12. lj.) 72.

39 Jääskinen Főtanácsnok indítványa (23. lj.) 34. pont.

40 Lásd „tökeegyesítő társaság határokon átnyúló újraalakulása”.

41 BAYER–SCHMIDT (26. lj.) 1485.

42 MESSENZEHL–SCHWARZFISCHER (1. lj.) 2072.

43 Jääskinen Főtanácsnok indítványa (23. lj.) 52. pont.

44 MÖRSDORF–JOPEN (14. lj.) 1401.

45 C-378/10. sz. VALE-ügy 44. pont.

46 Az ítélet (51. pont) német fordításában a „Gründung” (alapítás, létesítés), az angolban az „to incorporation” (létesíteni, bejegyezni), a franciában a „constitution” (alakulás, alapítás) szerepel.

47 Az 54. cikk német fordításban gründen (alapítani, létesíteni), angolban to form (alakulni, alakítani) szavakat tartalmazza.

48 TEICHMANN (2. lj.) 2088.

49 Pl. § 197 UmwG vagy Gt. 69. § (1).

50 C-378/10. sz. VALE-ügy 25. pont.

51 MÖRSDORF–JOPEN (14. lj.) 1400.

52 TEICHMANN (2. lj.) 2090.

53 Leif BÖTTCHER – Julia KRAFT: „Grenzüberschreitender Formwechsel und tatsächlichen Sitzverlegung – Die Entscheidung Vale der EuGH” *Neue Juristische Wochenschrift* 2012/37. 2702.

zők vagy a kisebbségi részvényesek jogi helyzete, ennek pontosítására a későbbiekben szükség lenne.

Összességében megállapítható az érvelésről, hogy a gyakorlatban már kialakult követelményeknek megfelelően, az EuB megalapozottan és logikusan jut el a kiindulóponttól a végső megállapításig. A bíróság az európai társasági jog szempontjából alapvetően fontos és koncepcionális ítéletet hozott, amely ésszerűségi okokból is vállalható. Feltűnő az ítéletben, hogy az EuB sokszor használja valamilyen érvként a nemzetközi átalakulás és a fogadó tagország joga közötti kapcsolatot.

6. Az eset jelentősége

A határon átnyúló, a társaság identitását megőrző formaváltás a letelepedési szabadság alapjához tartozik. Ugyanakkor az EuB összességében jóval szigorúbb feltételeket szabott a letelepedési szabadsághoz.⁵⁴ Ennek egy közelgő irányelv elkészítése esetén lenne hatása az uniós jogalkotás fejlődésére.

Az ítélettel világossá vált, hogy a nemzetközi átalakulás (határon átnyúló formaváltás) mindkét irányba – a fogadó és a származó ország szempontjából is – a letelepedési szabadság körébe tartozik. Ugyanakkor a tagállamok tartalmilag nagyon sokszínű átalakulási jogszabályai továbbra is nehézséget fognak jelenteni.⁵⁵ Tagállami szempontból akkor beszélünk határon átnyúló társasági formaváltásról, ha egy társaság egyetemes jogutódlással egy másik tagállamba történő székhelyát-helyezését a társaság alapszabályának megváltoztatásával és a törzstőke megfizetésével köti össze, ami szemben a luxemburgi, spanyol és portugál joggal, a hatályos német és magyar jogban⁵⁶ nem megengedett.⁵⁷ A német jog csak a német (tagállami) tényállásokra terjed ki, tehát a váltás csak a német társasági formák között lehetséges.⁵⁸ Erre ítéletében az előző év februárjában az OLG Nürnberg is rávilágított.⁵⁹ Ebben az ügyben egy luxemburgi Kft. szeretett volna a származási ország szerinti székhelyét és a központi ügyintézés helyét áthelyezve, a társaság identitását megőrizve egy német Kft. formájába átalakulni. A VALE-ügy fényében elengedhetetlen a magyar és a német jogszabályok módosítása. Ezen felül szükség lenne az átalakulásnak, mint gyűjtőfogalomnak a tagállami jogba történő kialakítása,⁶⁰ ami az európai társasági jog további fejlődéséhez vezet.

A VALE-ítélettől függetlenül szükséges a két lépcsős folyamat, ami alapján meg kell feleltetni egymással a származó tagország és a befogadó ország mindenkori társasági jogi normáit. Mindezek pedig a nemzeti szabályokkal összehasonlítva még mindig jelentős nehézségeket jelentenek.⁶¹ Ezek fényében fontos volna ezen a területen a társasági jogi normák további harmonizálása, amelyből különösen az új tagállamok profitálhatnának.⁶²

A Cartesio-ítélet után világossá vált, hogy az EuB nem tudja optimálisan megoldani a társaságok határon átnyúló székhelyát-helyezésének összetett jogi kérdését,⁶³ amit a VALE-eset bonyolultsága megerősített.

Az VALE-ügy nem vezet feltétlenül az európai társasági jog egyszerűsítéséhez, mivel a határon átnyúló társasági jogviszo-

nyok (székhelyát-helyezés, egyesülés, fióktelep létrehozása stb.) a gyakorlatban még mindig jelentős idő- és költségfordítással járnak. A társasági jog szempontjából egy új irányelvre lenne szükség. Ennek hiányát az EuB többször megemlítette ebben az ítéletében is. A letelepedési jog további fejlődéséhez elengedhetetlen, hogy a határon átnyúló formaváltásnak a származási és a fogadó országban meglegyenek a közös jogi gyökerei, ami csak az európai jogalkotó segítségével érhető el. Az Európai Parlament ez év februárjában felkérte a Bizottságot a székhelyátvezetésre vonatkozó irányelv kidolgozására.⁶⁴

Ezek mellett nem szabad megfeledkezni arról, hogy napjainkban a pénzügyi válság következtében az európai tőkepiac egységesülése zajlik.⁶⁵ Tekintettel az európai tőkepiac és az európai társasági jog szoros kapcsolatára, elengedhetetlen volna, hogy a két jogterület egyszerre fejlődjön.⁶⁶

Az EuB-t vizsgálva Rösler arról ír, hogy az EuB ösztönzőként hat a tagállami és az európai társasági jogra. Összességében jó ítéleteket hoz, de nem elfogadható, hogy törvényalkotói munkát végez. A társasági jog nagyfokú összetettsége és bonyolultsága okán, ha nem következik be a közösségi jogalkotás, szükséges lenne az EuB valamilyen formában történő társasági jogi specializációja.⁶⁷

Tózsér Tamás János V. évf. joghallgató • Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar • tamasjanos.tozser@gmail.com

54 BÖTTCHER–KRAFT (53. lj.) 2703.

55 BEHME (28. lj.) 939.

56 OROSZ (12. lj.) 73.

57 BÖTTCHER–KRAFT (53. lj.) 2703.

58 § 1. (1) bek. és § 191. (1) és (2) bek. UmwG.

59 OLG Nürnberg *Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht* 2012. 468.

60 OROSZ (12. lj.) 68–69.

61 Philipp BOLLACHER: „RIW-Kommentar” *Internationales Wirtschaftsrecht* 2012/10. 718.

62 Ezen a jogterületen Németország és Lengyelország között már elindult egy szorosabb együttműködés. In Christoph TEICHMANN: „Ein Blick nach Polen lohnt sich immer” *Internationales Wirtschaftsrecht* 2010/12. 1.

63 NEMESSÁNYI (32. lj.) 1402.

64 BOLLACHER (61. lj.) 718.

65 Pl. Fabian WALLA: „Die Europäische Wertpapier- und Marktaufsichtsbehörde (ESMA) als Akteur bei der Regulierung der Kapitalmärkte Europas – Grundlagen, erste Erfahrungen und Ausblick.” *Bank- und Kapitalmarktrecht* 2012/7. 265–308.; Rüdiger VEIL – Philipp KOCH: „Auf dem Weg zu einem Europäischen Kapitalmarktrecht: die Vorschläge der Kommission zur Neuregelung des Marktmissbrauchs.” *Zeitschrift für Wirtschafts- und Bankrecht (WM)*, 2011/49. 2297–2344.; Gerrit TÖNNINGSEN: „Die Regulierung von Ratingagenturen.” *Zeitschrift für Bankrecht und Bankwirtschaft*, 2011/6. 460–471.

66 Rüdiger VEIL: „Kapitalmarktrecht in Forschung und Lehre” in Rüdiger VEIL (szerk.): *Europäisches Kapitalmarktrecht* (Tübingen: Mohr Siebeck 2011) 131.

67 Hannes RÖSLER: *Europäische Gerichtsbarkeit auf dem Gebiet des Zivilrechts* (Tübingen: Mohr Siebeck 2012) 149, 151, 165.